

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 52/2005 vp**

Hallituksen esitys laiksi maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 20 päivänä lokakuuta 2005 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta (HE 166/2005 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi hallintovaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- erikoissuunnittelija Eeva Vattulainen, työministeriö
- lainsäädäntöneuvos Eija Siitari-Vanne, oikeusministeriö
- professori Teuvo Pohjolainen.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeustieteen tohtori, dosentti Pekka Länssineva
- professori Olli Mäenpää.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annettua lakia. Tavoitteena on tehostaa ja nopeuttaa maahanmuuttajien kotoutumista. Esitys sisältää muun ohella säännöksiä kotouttamisohjelmista ja kotoutumissuunnitelmista.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa ehdotukseen sisältyvää muutoksenhakukieltoa arvioidaan perustuslain 21 §:n kannalta oikeusturvasta. Perustelujen mukaan ehdotettu laki voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Hallitus on kuitenkin pitänyt suotavana, että esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Kotoutumista edistävien toimenpiteiden järjestämisestä ei lakiehdotuksen 44 §:n 1 momentin mukaan saa erikseen hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhakukielto kohdistuu myös lain 10 §:n 3 momentissa tarkoitettuun työvoimatoimiston päätökseen kotoutumista edistävien toimenpiteiden rinnastamisesta aikuiskoulutukseen tai eräisiin työmarkkinatoimenpiteisiin.

Jokaisella on perustuslain 21 §:n 1 momentin perusteella oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Perustuslakivaliokunta on aiemmin katsonut kiellon hakea muutosta työvoimatoimiston rinnastamispäätökseen olevan sopusoinnussa perustuslain kanssa, jos on selvää, että kotoutumissuunnitelman sisällön lainmukaisuutta voidaan valittajan vaatimuksesta arvioida esimerkiksi työmarkkinatuen tai toimeentulotuen myöntämisestä tai epäämisestä tehdyn valituksen käsitellyn yhteydessä (PeVL 20/1998 vp, s. 2). Lakiehdotuksen 44 §:n 1 momentin sanamuodon mukaan muutoksenhaku on kielletty "erikseen", mikä viittaa siihen, että muutoksen hakeminen rinnastamispäätökseen on mahdollista pääasian yhteydessä (PeVL 40/2000 vp, s. 3/II). Työvoimatoimiston 10 §:n 3 momentin nojalla tekemään päätökseen kohdistuva muutoksenhaku-

kielto ei näin ollen ole ristiriidassa perustuslain 21 §:n kanssa.

Kotoutumissuunnitelman tekeminen tai sen epäminen näyttäisivät lakiehdotuksen 11, 11 a ja 11 b §:n sekä 12 §:n 4 momentin perusteella voivan joissakin tapauksissa vaikuttaa yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin välittömän oikeussuojan tarpeen aiheuttavalla tavalla. Ehdotettu muutoksenhakukielto "kotoutumista edistävien toimenpiteiden järjestämisestä" ei valiokunnan mielestä perustuslain 21 §:n takia ulotu erittelemättä tällaisiin päätöksiin. Varsinaiset kotoutumista edistävät toimenpiteet ovat sen sijaan yleensä ns. tosiasiallisia hallintotoimia, joista ei tehdä esimerkiksi hallintolainkäytöläin 5 §:ssä tarkoitettua valituskelpoista päätöstä ja joihin siksi ei ole mahdollista hakea muutosta. Tältä osin kielto on tarpeeton. Koska tarpeettomien muutoksenhakukieltojen säätämistä tulee perustuslain 21 §:n takia välttää (PeVL 40/2002 vp, s. 7/II), on valituskielto kotoutumista edistävien toimenpiteiden järjestämisestä valiokunnan mielestä syytä poistaa lakiehdotuksesta.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj.	Arja Alho /sd	Simo Rundgren /kesk
jäs.	Hannu Hoskonen /kesk	Arto Satonen /kok
	Roger Jansson /r	Astrid Thors /r
	Reino Ojala /sd	Jan Vapaavuori /kok
	Klaus Pentti /kesk	vjäs. Veijo Puhjo /vas
	Markku Rossi /kesk	Arto Seppälä /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Petri Helander.